

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston toimintasääntö

Toiminta-ajatus ja periaatteet

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto on hyvinvointialueesta säädetyn lain tarkoittama osallistumis- ja vaikuttamistoimielin vammaisille (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto on Keski-Pohjanmaan vammaisten poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton osallistumis- ja vaikuttamistoimielin. Vammaisneuvosto on keskipohjalaisten vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja heidän läheistensä sekä heitä edustavien vammais- ja potilasjärjestöjen vaikuttamistoimielin. Vammaisneuvosto toimii edustamiensa ryhmien äänenä kaikessa hyvinvointialueen päätöksenteossa, joka vaikuttaa vammaisiin, pitkäaikaissairaisiin ja heidän läheisiin nyt ja tulevaisuudessa.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä vastaa Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus tämän toimintasäännön mukaisesti. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaisneuvosto voi tehdä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa sekä ottaa kantaa muiden organisaatioiden hallinnon alla oleviin asioihin oman toimintasuunnitelman ja kiinnostuksen mukaisesti.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston kokoaminen, kokoamisen prosessi ja nimeäminen

Aluehallituksen on asetettava vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja heidän läheisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Neuvoston jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vammaisneuvoston jäsenistä siten, että kustakin vammaisneuvostosta valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vammaisneuvostoon voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Vammaisneuvoston kokoonpanossa on tärkeää, että:

- eri sukupuolet ovat edustettuina tasapuolisesti.
- maantieteellinen kattavuus on monipuolinen.
- jäsenten tulee edustaa vammaisjärjestöjä tai yhdistyksiä laaja-alaisesti
- huomioidaan alueen kaksikielisyys

Vammaisneuvostoon on nimetty hyvinvointialueen jokaisesta kunnasta tasa-arvon vuoksi sekä mies-, että naisehdokas, joista valitaan neuvostoon varsinainen jäsen ja varajäsen. Lisäksi vammaisneuvostoon voidaan nimetä muita henkilöitä (esimerkiksi järjestöjen edustaja, asiantuntijajäsenet).

Kokoonpanon valintaprosessi on seuraava:

- aluehallitus valtuuttaa viranhaltijan (neuvoston esittelijän) antamaan toimeksiannon kuntien kirjaamojen kautta kunnallisille vammaisneuvostoille. Kunnalliset vammaisneuvostot esittävät jäsenensä hyvinvointialueen vammaisneuvostoon. Mikäli kunnassa on yhdistetty vammais- ja vanhusneuvosto, niin kunnan toimielimestä valitaan vammaisia edustava ehdokas.

- kunnallisten vammaisneuvostojen valitsevat jäsenet kokoontuvat yhteiskokoukseen ja keskustelujen kautta järjestäytyvät.
- kun hyvinvointialueen kokonaisuus on valmis, etenee esitys aluehallituksen nimettäväksi. Aluehallitus nimeää vammaisneuvostoon 10 jäsentä (7+2+1). Lisäksi esittelijä, sihteeri ja toimialuejohtaja. Aluehallitus nimeää vammaisneuvostoon omat edustajansa (2).
- Lisäksi vammaisneuvosto voi pyytää muita asiantuntijajäseniä hyvinvointialueen palveluista.
- hyvinvointialueen vammaisneuvosto voi halutessaan pyytää muista organisaatioista toiminnalleen kummijäsenen.
- hyvinvointialueen vammaisneuvosto nimeää keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä kokouksessaan.
- valintaprosessi viedään läpi valtuustokausittain
- toimikauden aikana tapahtuvat muutokset tehdään hyvinvointialueen vammaisneuvoston kesken.
- mikäli kunnallisen vammaisneuvoston edustaja luopuu tehtävästä kesken kauden, niin uuden edustajan loppukaudeksi valitsee kyseinen kunnallinen vammaisneuvosto omasta joukostaan.
- hyvinvointialueen vammaisneuvostoon valittu edustaja voi toimia kunnallisen vammaisneuvoston edustajana toimikautensa loppuun. Tällöin yhteydenpidosta kunnalliseen vammaisneuvostoon on sovittava erikseen.
- Vaikuttamistoimielin voi lisäksi asettaa ja nimetä keskuudestaan pysyviä tai tehtäväkohtaisia valmistelutyöryhmiä, joille nimetään vetäjät.

Toimikausi

Aluehallitus asettaa vammaisneuvoston valtuustokausittain. Tämä mahdollistaa vammaisneuvoston pitkäjänteisen vaikuttamistoiminnan. Katkosten välttämiseksi toimikausi jatkuu, kunnes uusi hyvinvointialueen vammaisneuvosto on valmis aloittamaan toimintansa.

Kokouskäytännöt

Saavutettavuus ja esteettömyys ovat keskeinen arvo kokouskäytännöistä sovittaessa sekä muussa toiminnassa.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Sen lisäksi vammaisneuvosto on kutsuttava koolle, mikäli vähintään neljä (4) jäsentä sitä vaatii. Kokous on kutsuttava koolle vähintään viikkoa ennen kokousta.

Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuu kokoukseen. Kokouksen esittelijänä toimii aluehallituksen määrittelemä viranhaltija. Kokousten organisoinnissa avustaa hyvinvointialueen organisaatiosta nimetty sihteeri.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostolla on vuoden aikana viisi-kuusi kokousta. Lähikokoukset pyritään järjestämään vaihtelevasti eri kunnissa. Kokoukset voivat olla sähköisiä. Ne voidaan järjestää myös hybridimallilla. Tapaamiskäytännöistä sovitaan tarkemmin ensimmäisessä kokouksessa.

Järjestetään vuosittainen tapaaminen hyvinvointialueen vammaisneuvoston ja vähintään yhden alueen kunnan vammaisneuvoston / vanhus- ja vammaisneuvoston kesken. Yhteistyö ja vuorovaikutus hyvinvointialueiden ja kuntatason vaikuttamistoimielinten välillä on varmasti hyödyllistä molempiin suuntiin.

Vammaisneuvoston esityslistat ja pöytäkirjat viedään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyn. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla. Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa. Sähköisten materiaalien täytyy olla saavutettavia ja esteettömiä.

Lähitapaamisena on hyvä järjestää vammaisneuvoston käynnistymiseen liittyvä ryhmäytymisen, toiminnan suunnittelun ja käytännöistä sopimisen tapaaminen.

Vammaisneuvosto voi kutsua kokouksiinsa tarvittavia asiantuntijoita.

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuvat henkilöt saavat hyvinvointialueen vahvistaman kokouspalkkion, joka on tällä hetkellä 80 euroa. Matkakustannukset korvataan kokoukseen osallistujien ja mahdollisten avustajien osalta.

Hyvinvointialueen vammaisneuvoston tehtävät

Vammaisneuvostolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä vammais- ja pitkäaikaissairaana väestön sekä heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta ja heidät tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. (Laki hyvinvointialueesta 32§ 2. mom.) Vaikuttamistehtävän hoitaminen edellyttää, että vammaisneuvosto saa riittävät tiedot hyvissä ajoin ajankohtaisista asioista ja hankkeista ja että heille varataan mahdollisuus vaikuttamiseen jo päätösten valmisteluvaiheessa.

Vammaisneuvosto

- vammaisneuvoston tehtävänä on lisätä ja parantaa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä heidän läheistensä osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tehtävänä on huolehtia siitä, että vammaisia ja pitkäaikaissairaita henkilöitä sekä heidän läheisiään kuullaan ja kuunnellaan heitä koskevissa asioissa. Hyvinvointialueen vammaisneuvosto toimii sanansaattajana vammaisia ja pitkäaikaissairaita edustavien ryhmien ja päättäjien välillä.
- lisää maakunnan vammaisten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia maakunnallisessa päätöksenteossa sekä vammaisia koskevissa palveluissa yli organisaatorajojen.
- tukee yhteistyötä Keski-Pohjanmaan kuntien ja niiden vammaisneuvostojen välillä.
- kokoaa alueensa vammaisten näkemyksiä esimerkiksi kyselyillä, järjestämällä tapaamisia ja jalkautumalla palvelupisteisiin. Hyvinvointialueen vammaisneuvosto kokoaa aineistoa kannanotoiksi tai aloitteiksi eteenpäin vietäväksi.
- vammaisneuvosto voi järjestää keskustelutilaisuuksia ja koulutuksia, ottaa kantaa, tehdä esityksiä ja ehdotuksia sekä antaa lausuntoja vammaisia koskevissa asioissa. Se myös kannustaa kaikkia vammaisia ja heidän läheisiään osallistumaan ja vaikuttamaan.
- pitää yhteyttä/toimii rakentavassa ja ennakoivassa vuorovaikutuksessa hyvinvointialueen päättäjiin, viranhaltijoihin ja työntekijöihin sekä maakunnan muihin viranomaisiin lisätäkseen yhteistyötä ja suoria vaikuttamismahdollisuuksia.
- Osallistuu alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadintaan sekä sen seurantaan.

- seuraa, edistää ja raportoi vammaisten henkilöiden perusoikeuksien ja syrjimättömyyden toteutumista sekä YK:n vammaissopimuksen toteutumista Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella
- edistää hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä myönteistä asennoitumista vammaisuutta ja esteettömyyttä kohtaan.
- vammaisneuvosto laatii vuosittain toimintakertomuksen toiminnastaan aluehallitukselle ja esittää toimintasuunnitelman sekä arvion tarvitsemistaan toimintamäärärahoista.
- tekee hyvinvointialueen viestinnän kanssa viestintäsuunnitelman, joka päivitetään tarvittaessa.
- nimeää tarvittaessa edustajansa työryhmiin. Edustajan kulut on huomioitava työryhmäosallistumisen mahdollistamiseksi.

Vammaisneuvoston jäsenen tulee osallistua toimintaan aktiivisesti ja hoitaa tälle osoitetut luottamustehtävät. Jäsenen tulee toimia vuorovaikutuksessa kunnan vammaisneuvoston ja hyvinvointialueen vammaisneuvoston välillä. Tämän tulee myös tuoda edustamansa kunnallisen vammaisneuvoston esittämät asiat käsiteltäväksi hyvinvointialueen vammaisneuvostoon.

Hyvinvointialueen vammaisneuvostoon voidaan tuoda myös kuntien vaikuttamistoimielinten kautta asioita, jotka liittyvät hyvinvointialueen toimintaan ja näin saadaan vahvistettua myös alueellista asiakasnäkökulmaa toimi- ja palvelualueiden johtamiseen. Vaikuttamistoimielimet voivat ottaa kokouksiinsa käsiteltäväksi oma-aloitteisesti asioita, joiden ne arvioivat olevan merkittäviä edustamansa väestöryhmän näkökulmasta. Vammaisneuvoston keskeiseen rooliin kuuluukin esimerkiksi aloitteiden, lausuntojen ja kannanottojen tekeminen.

Vammaisneuvosto ei käsittele varsinaisesti asiakas- tai potilastietoja, mutta jos jäsen toiminnan tai tapaamisen aikana tapaa potilaita tai asiakkaita ja saa tietoonsa asiakas- ja potilastietoja, niitä ei saa paljastaa ulkopuolisille.

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtävät

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

- osoittaa vammaisneuvoston toiminnalle esteettömät kokoustilat (sähköisten tapaamisten mahdollistaminen, hybriditilat tms.).
- huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä. Mikäli kokoukset vaativat sähköisiä laitteita, niin hyvinvointialue varmistaa ne osallistujille sekä kouluttaa niiden käyttöön.
- vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista.
- tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa toiminnan tueksi.
- osoittaa hyvinvointialueelta tarvittavat viranhaltijat vammaisneuvoston toimintaan.
- huomioi vammaisten ja pitkäaikaissairaiden näkemykset osaksi aluehallituksen, aluevaltuuston sekä lautakuntien työtä. Päätäjät ovat tervetulleita vammaisneuvoston järjestämiin tapaamisiin.
- antaa tarvittaessa apua kokousasioiden valmisteluun.
- resursoi vammaisneuvoston toimintaa taloudellisesti.
- maksaa kokouspalkkiot ja matkakorvaukset. Varautuu myös avustaja- ja tulkkipalveluiden korvauksiin.

- osoittaa toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti koulutuksiin ja seminaareihin esim. valtakunnalliset VANEn Vammaisneuvostopäivät sekä THL:n Vammaispalvelujen neuvottelupäivät

Hyvinvointialueen hallitus nimeää vammaisneuvoston esittelijän ja sihteerin. Esittelijän ja sihteerin tulee olla palvelusuhteessa hyvinvointialueeseen. Esittelijän ja sihteerin tehtävänä on huolehtia kokoussihteerin tehtävien lisäksi muun muassa vammaisneuvoston käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta yhdessä toimialuejohtajan ja puheenjohtajien kanssa.

Voimaantulo

Tämä toimintasääntö tulee voimaan sen jälkeen, kun nimetty vammaisneuvosto on toimintasäännöt käsitellyt ja aluehallitus on asian hyväksynyt.